

Jaarverslag CDFD-activiteiten 2016

Mei 2017

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding.....	pag.3
Hoofdstuk 2 De Centrale Examinering.....	pag.6
Hoofdstuk 3 PE 2017.....	pag.15
Hoofdstuk 4 Erkenning en Toezicht.....	pag.16
Hoofdstuk 5 Clusters.....	pag.21
Hoofdstuk 6 Beoordelen diploma's	pag.22
Hoofdstuk 7 Overige adviezen en projecten.....	pag.23
Hoofdstuk 8 Positionering en communicatie CDFD.....	pag.24
Hoofdstuk 9 Financiën	pag.26
Bijlage 1-A tot en met 1-C	

HOOFDSTUK 1 - INLEIDING

De Minister van Financiën (*'de Minister'*) heeft op grond van de Wet op het Financieel Toezicht (Wft) en het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen (Bgfo) verschillende uitvoeringstaken ten aanzien van het domein deskundigheid. Deze taken zijn van een zodanig technische aard dat de Minister zich hierbij laat adviseren en ondersteunen door het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD; *verder ook 'het College' genaamd*). Het CDFD is bij besluit van 13 maart 2006 ingesteld.

De taakstelling en werkzaamheden van het College staan beschreven in het Besluit van de minister van Financiën d.d. 10 december 2013, FM 2013/2116 M), later gewijzigd 11 juni 2014, FM 2014/881 M (Instellings- en mandaatbesluit College Deskundigheid Financiële Dienstverlening Wft).

Samenstelling College Deskundigheid Financiële Dienstverlening

Het College bestond uit:

- Dr. O.C. (Olaf) McDaniel voorzitter (tot 1 juli);
- Drs. R.P. (Paul) Zevenbergen, voorzitter (vanaf 1 juli);
- Mevr. J.M.E. (Judith) Scherrenberg MPLA, plaatsvervangend voorzitter;
- Drs. A.G.P. (Aloys) Harmsen;
- Dr. A.J. (Fred) de Jong;
- Dr. C. (Cor) Sluijter

Het College bestaat uit onafhankelijke leden. Drie van Collegeleden zijn uit de markt afkomstig en/of hebben affiniteit met de financiële markt. De andere leden hebben onderwijskundige en/of toetsdeskundige expertise.

De advisering en ondersteuning door het CDFD betreft in het bijzonder de hieronder vermelde activiteiten:

- het namens de Minister erkennen van en toezien op Wft-exameninstituten;
- het namens de Minister inhoudelijk beheren van de centrale examenbank;
- het adviseren over de eind- en toetstermen aan de hand waarvan examenopgaven en Wft-opleidingen kunnen worden ontwikkeld;
- het adviseren over diploma's in het kader van het gelijkstellingsregime (is een bepaald diploma gelijk te stellen aan een Wft-diploma?);

- het namens de Minister verlenen van een erkenning van EG- beroepskwalificaties aan houders van een diploma voor financiële dienstverlening van een andere EG-lidstaat en Zwitserland;
- het adviseren over Wft-gerelateerde onderwerpen die mede betrekking hebben op het onderwerp deskundigheid op verzoek van de Minister of de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Het stafbureau van het CDFD

Om het dagelijkse inhoudelijk beheer (borging van de kwaliteit en de kwantiteit van de examenvragen) uit te kunnen voeren wordt het CDFD ondersteund door een professioneel stafbureau dat bestond uit de volgende medewerkers:

- Mr. drs H.A. Mulder, Hoofd Stafbureau
- Mevr. mr. F. Beekveldt, secretaris
- Mevr. drs. V.M.A. Broks, toetsdeskundig adviseur (vanaf 1 juni)
- Mevr. C.C.D. Croes, administratief medewerker
- Dr. J. Derks, toetsdeskundig adviseur
- J.J. Korbee, project-assistent
- Drs. M.D. van der Linden, onderwijskundig beleidsmedewerker
- Mevr. M.I. Meijer, beleidsmedewerker
- Mevr. mr. R. Schwalbe, beleidsmedewerker
- Mevr. drs. E.M.L. Schwalm-de Graaf, project-leidster
- B. Smith, senior beleidsondersteuner (tot 1 april)
- Mevr. Dr. A. de Vries, toetsdeskundig adviseur

Daarnaast wordt het CDFD bijgestaan door externe adviseurs en werkgroepen of commissies.

Het CDFD publiceert zijn adviezen en besluiten op de website www.cdfd.nl. De Stichting Centrum Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel CAOP te Den Haag (www.caop.nl) zorgt voor het personele en materiële beheer, dat wil zeggen: treedt op als werkgever van de medewerkers van het stafbureau en biedt het bureau huisvesting. Tevens verzorgt de CAOP de financiële administratie.

Het CDFD heeft in 2016 zeven keer plenair vergaderd: 6 januari (Arnhem), 8 maart (Nieuwegein), 10 mei (Arnhem), 21 juni (Den Haag), 30 augustus (Utrecht), 19 oktober (Utrecht) en 1 december (Elst).

Het College is de volgende organisaties erkentelijk voor het incidenteel ter beschikking stellen van vergaderruimtes/catering: Edmond Halley B.V. te Utrecht, Van Lanschot Bankiers te Amersfoort, Dr. P. Sanders te Zetten, Zorgverzekeraars Nederland te Zeist.

In het jaar 2016 lag het zwaartepunt van de werkzaamheden van het stafbureau en het College op:

- Het plegen van zgn. “klein-onderhoud” aan de eindtermen en toetstermen.
- Het verwerken van het onderwerp “vrijwillige aansluiting bij een algemeen pensioenfonds of bedrijfspensioenfonds” in de module Pensioen alsmede het afschaffen van pensioen in eigenbeheer in de modules Vermogen en Pensioen.
- de constante verbetering van de (proces-)inrichting van de Centrale Examenbank;
- het doorontwikkelen van het kwaliteitszorgsysteem van de Wft-examenvragen;
- het uitvoeren van de diploma-omwisselactie;
- de controle van de examenafnamelocaties.

Klein onderhoud

In de overgangperiode is de Regeling Eindtermen en toetstermen vakbekwaamheid wft (“de Regeling”) niet gewijzigd. Het CDFD hechtte eraan, om alle financiële dienstverleners die gedurende deze periode hun nieuwe Wft diploma’of diploma’s moesten behalen, examens af te nemen met dezelfde eind- en toetstermen. De examens konden op die manier zo gelijk mogelijk worden gehouden.

In 2016 werden de eind- en toetstermen nagegaan en waar nodig gewijzigd of gecorrigeerd met als doel deze per 1 april 2017 in de nieuwe initiële- en PE-examens te verwerken.

Onderwerpen vrijwillige aansluiting bij een algemeen pensioenfonds of bedrijfspensioenfonds en afschaffen pensioenopbouw in eigen beheer DGA

In 2016 werd duidelijk dat deze onderwerpen geïmplementeerd moesten worden in de modules Vermogen en Pensioen. Deze verwerking heeft een aanzienlijk deel van die modules gewijzigd. Het uitstel van de stemming van de Eerste Kamer over tot het onderwerp “Eigen Beheer” tot 2017 heeft voor complicaties gezorgd bij de verwerking van de wijzigingen in de Regeling omdat tot op het laatst de precieze ingangsdatum en de aard van de wijzigingen niet bekend waren en/of aan veranderingen onderhevig waren.

Verbetering van de (proces-) inrichting van de Centrale Examenbank

In 2016 is de samenwerking met externe auteurs en externe controleurs voortgezet. Hierbij zijn voor een aantal modules nieuwe personen opgeleid. De nieuwe auteurs en controleurs zijn na een periode van intensieve opleiding en coaching gestart. De kwaliteit, resultaten en samenwerking met de externe auteurs en controleurs wordt regelmatig geëvalueerd.

De diploma-omwisselactie

Het jaar 2016 is het laatste jaar van de overgangperiode. De financiële dienstverleners hadden tot en met 31 december de gelegenheid om aan de nieuwe vakbekwaamheidseisen te voldoen en hun oude diploma's van voor 1 januari 2014 om te wisselen.

HOOFDSTUK 2 - CENTRALE EXAMINERING

Overgangstermijn geëindigd.

Op 1 januari 2014 is het nieuwe vakbekwaamheidsstelsel in werking getreden. Financiële dienstverleners, die vanaf dat moment toetraden tot de financiële markt dienden direct te voldoen aan de nieuwe vakbekwaamheidseisen. De financiële dienstverleners die onder het oude vakbekwaamheidsstelsel reeds vakbekwaam waren, hadden tot 1 januari 2017 de gelegenheid om via een zogenaamd PEplus examen, het hiaat tussen het oude en het nieuwe vakbekwaamheidsstelsel, te dichten. In totaal hebben de financieel dienstverleners die op 31 december 2013 vakbekwaam waren, drie jaar de gelegenheid gehad om hun PEplus examen of initiële examen te behalen om zo aan de nieuwe eisen te voldoen.

De PEplus examens bestonden uit een deel PE-actualiteiten en een deel eind- en toetstermen die nieuw waren in vergelijking met de vorige set eind- en toetstermen die tot 1 januari 2014 zijn gehanteerd in de Regeling vaststelling toetstermen examens financiële dienstverlening Wft. Dit "extra" deel bestond in belangrijke mate uit toetstermen aangaande professioneel gedrag, vaardigheden en competenties.

Initiële en PE-plus examens¹

Alle examens in het kader van de Wft, zowel de initiële als de PEplus examens, worden vanuit de Centrale Examenbank (CE) samengesteld. De CE is een geautomatiseerd centraal systeem waarin de vragen van de examens zijn opgeslagen. De vragen worden volgens vaste regels (matrijzen) gegenereerd tot Wft-examens. Het CDFD is verantwoordelijk voor de inhoud van de Wft-examens. Voor het functionele- en technische beheer van de CE is de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) verantwoordelijk.

Examenvragen worden regelmatig om verschillende redenen vervangen onder andere om herkenning te voorkomen en omdat wet- en regelgeving voortdurend verandert. Dit heeft als gevolg dat, hoewel ieder jaar nieuwe vragen worden gemaakt, het totaal aantal vragen dat daadwerkelijk meedraait in de examens redelijk stabiel is.

¹ Zie bijlage 2-A t/m 2-C voor slagingspercentages en aantallen kalenderjaar 2016

De vragen zijn verdeeld over drie categorieën: vragen over kennis en begrip, vragen over professioneel gedrag en vragen over vaardigheden en competenties. De vragen voor het onderdeel kennis en begrip zijn losse vragen. Voor de andere onderdelen wordt gebruik gemaakt van casussen waarin een specifieke klantsituatie wordt beschreven. Bij elke casus worden één of meerdere vragen gesteld over hebben op de klantsituatie. Het kan gaan om het analyseren van de risico's voor deze specifieke klant, het maken van berekeningen, het begrijpen en interpreteren van de gegevens uit de bijlagen en het vervolgens geven van passend advies op basis van elementen uit de casussen.

Kwaliteitszorg

Het CDFD is verantwoordelijk voor de inhoud van de Wft-examens en bewaakt de kwaliteit van de inhoud van de CE. Op basis van vooraf gestelde kwaliteitseisen worden vragen geschreven door een team van externe, onafhankelijke itemauteurs. Deze externe itemauteurs beschikken over inhoudelijke kennis van het aangewezen vakgebied, zijn didactisch geschoold en krijgen een gerichte opleiding waarin zij leren vragen te schrijven volgens de richtlijnen van het CDFD.

De geschreven examenvragen worden, alvorens deze in de CE worden opgenomen, eerst beoordeeld door een interne toetsdeskundige. De toetsdeskundige doet een toetstechnische- en taaltechnische controle op de aangeleverde content. Vervolgens worden de examenvragen beoordeeld door externe, onafhankelijke inhoudsdeskundigen die het CDFD adviseren en die de vraag beoordelen op de inhoud. Deze inhoudsdeskundigen zijn werkzaam op het gebied van hun expertise en gaan na of de vraag inhoudelijk correct is en is gericht op het minimum niveau van vakbekwaamheid dat elke adviseur moet beheersen. Ten slotte worden de examenvragen nog beoordeeld door een team van screeners. Deze screeners maken de examenvragen alsof ze examenkandidaat zijn (dus zonder te weten welk antwoord goed is of welke redenatie hier voor gebruikt is). Op deze manier kunnen de screeners mogelijke onjuistheden of onduidelijkheden vinden die tijdens eerdere controles eventueel over het hoofd zijn gezien.. Het proces van screening is als pilot gestart en de resultaten worden begin 2017 geëvalueerd.

Naast kwaliteitscontrole bij de constructie is er sprake van een kwaliteitscontrole achteraf door middel van onderzoek. Zo worden wekelijks de psychometrische gegevens van de examenvragen geanalyseerd. Vragen die niet aan de kwaliteitseisen voldoen, bijvoorbeeld omdat ze erg makkelijk of erg moeilijk zijn, worden door de inhoudsdeskundigen beoordeeld. Aan de hand van deze beoordeling wordt nagegaan of deze vragen verwijderd of aangepast moeten worden.

Daarnaast wordt ook het tijdsgebruik van de verschillende examens geanalyseerd. Hierbij wordt nagegaan hoe lang de kandidaten over een specifiek examen doen. Als blijkt dat relatief veel kandidaten de volledige tijd gebruiken voor een bepaald examen wordt overwogen of het nodig is om de tijdsduur van dit examen te verlengen of dat andere aanpassingen wenselijk/mogelijk zijn. Aan deze ogenschijnlijk simpele beslissing zijn belangrijke gevolgen verbonden, zodat deze niet lichtvaardig wordt genomen. Verlenging van een examen betekent bijvoorbeeld

langere inhuur van tijdsblokken op een examenafnamelocatie voor de exameninstututen. Consequentie kan ook zijn dat reeds ingeboekte examens verschoven of verplaatst moeten worden.

Commissie Examenontwikkeling en Kwaliteitsborging (CEK)

Het CDFD heeft in 2015 de Commissie Examenontwikkeling en Kwaliteitsborging (CEK) ingesteld en de leden benoemd op basis van hun deskundigheid (toetstechnisch en/of inhoudelijk) op het terrein van de van examinering in een senior positie en/of op het terrein van financiële dienstverlening. De voorzitter van de CEK is de heer dr. C. Sluijter, lid van het CDFD. De CEK is formeel belast met de volgende taken:

- het borgen van de kwaliteit van de examinering en het examenproces;
- het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om de uitslag te beoordelen en vast te stellen;
- het toezien op de kwaliteit van het onderzoek naar de voor de Centrale Examenbank relevante verbetering van bestaande - en ontwikkeling van innovatieve producten of processen.

Verklaring van Ordentelijk Verloop (VOV)

Direct na afloop van een examen bestaat voor de kandidaat de mogelijkheid om via een Verklaring van Ordentelijk Verloop (VOV) een melding te doen over een technisch probleem (bijvoorbeeld een bijlage kan niet worden geopend), een inhoudelijk probleem (een examenvraag is inhoudelijk mogelijk niet correct) dan wel een andersoortig probleem (bijvoorbeeld de examenlocatie was te koud, de lesstof sloot niet aan op het examen of de surveillant deed zijn werk niet goed).

Technische meldingen worden door DUO beoordeeld en problemen op lokale afnamelocaties door de exameninstututen.

Het CDFD behandelt VOV's over de inhoud van de examenvragen.

Inhoudelijke meldingen worden voorgelegd aan inhoudsdeskundigen en kunnen leiden tot aanpassing van examenvragen.

Overige meldingen

Alle overige meldingen (zowel via de e-mail als per brief) die bij het CDFD zijn ingediend over de examens worden geregistreerd¹. Daarnaast hebben DUO en de exameninstututen ook klachten ontvangen over de examens; deze betreffen voornamelijk klachten over de techniek resp. examenafname-omstandigheden. Hierover heeft het CDFD geen informatie

Onderzoek niveau grenskandidaten Wft-examen Hypothecair krediet.

Het stafbureau heeft naast het reguliere onderzoek een verdiepend onderzoek gedaan naar het niveau van 'grenskandidaten' binnen het initiële examen Hypothecair krediet. Een grenskandidaat is iemand die zo veel kennis en vaardigheden heeft dat hij of zij het examen net zou moeten kunnen halen met een cijfer tussen de 5,5 en de 6. Deze kandidaten blinken dus niet uit, maar zijn wel net goed genoeg in hun vak om een voldoende te halen en dus om als adviseur werkzaam te zijn. Uit dit onderzoek is op vraagniveau naar voren gekomen dat sommige vragen te makkelijk en sommige vragen te moeilijk waren voor een grenskandidaat. De uitkomsten hebben het stafbureau inzicht gegeven in welke vragen als makkelijker of als moeilijker worden ervaren. Dit inzicht is besproken met de itemschrijvers. Zij kunnen deze inzichten vervolgens toepassen bij het schrijven van nieuwe vragen en bij het aanpassen van bestaande vragen. Op deze manier kan de moeilijkheidsgraad van vragen voor de (grens)kandidaten met meer precisie worden bepaald.

Na een eerste pilot van Hypothecair Krediet heeft het stafbureau besloten om in 2017 een onderzoek te doen naar het niveau van grenskandidaten binnen het initiële examen Schadeverzekeringen zakelijk.

Project innovatie/authentieke toetsen

Doelstelling: Het aanbieden van authentieke(r) Wft-examens.

Toelichting activiteiten:

Het CDFD maakt voor de content voor de Wft-examens gebruik van de examenafname applicatie (JUNO). Daarbij dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheden en onmogelijkheden van het systeem van examinering. Concreet betekent dit dat op dit moment de Wft-examens, waarvan vaardigheden en competenties een belangrijk onderdeel zijn, 100% digitaal worden afgenomen met uitsluitend gesloten vragen. Het stafbureau doet onderzoek naar eventuele relevante verbeteringen van deze bestaande manier van examinering. Hierbij kan gedacht worden aan situational judgement tests (SJT), serious gaming, maar ook aan andere verbeteringen aan het examenproces. Het doel is een oriëntatie naar de verschillende mogelijkheden op het gebied van authentiek toetsen zodat samen met het ministerie van Financiën een strategie bepaald kan worden voor de toekomst. Het verwerven van informatie over actuele, wetenschappelijke beschikbare technieken om authentiek(er) te kunnen toetsen, zal aan de hand van de volgende acties plaatsvinden.

- Het t.z.t. organiseren van een bijeenkomst waarbij personen en bedrijven uitgenodigd worden die zich op het vlak van serious gaming en simulaties gespecialiseerd hebben;
- Het bezoeken van (inter)nationale congressen op het gebied van educational assessment.

Afgelopen periode zijn in overleg met leden van het CEK de mogelijkheden in algemene zin verkend. Kennis is genomen van verschillende ontwikkelingen op het vlak van het toepassen van *multi media based performance assessment*. Daarnaast is er een start gemaakt met het opbouwen van een netwerk met experts die betrokken zijn bij de technieken en technologie die op dit terrein beschikbaar zijn. In dit kader is recentelijk een bezoek gebracht aan de 17th conference van de Association for Educational Assessment Europe. Het plan is om de verkenning verder vorm te geven en in 2017 een symposium te organiseren met deskundigen dat mede bepalend kan zijn voor het uitzetten van een toekomststrategie

Naast het zoeken naar nieuwe (wetenschappelijke) technieken om authentiek te toetsen, is een doorontwikkeling in het bestaande systeem (JUNO) wenselijk. Het bestaande systeem biedt waarschijnlijk nog niet gebruikte mogelijkheden, die verder onderzocht dienen te worden. Een mogelijkheid is het verrijken van reeds bestaande vraagvormen. Dit verrijkte element is afhankelijk van zowel de inhoud als de technische mogelijkheden. Daarom acht het stafbureau het van belang om samen met de itemschrijvers en beheerders van JUNO te kijken naar de mogelijkheden die JUNO biedt maar waar nog geen gebruik van wordt gemaakt. Het doel is om middels een nauwe samenwerking tussen inhoudsdeskundigen (d.w.z. de itemauteurs) en technische experts, bestaande vraagvormen te verrijken om zodoende een authentiek element toe te voegen aan de bestaande examens. Hierdoor zullen de examenvragen meer in verbinding komen te staan met de praktijk. Het doel is om middels een nauwe samenwerking tussen inhoudsdeskundigen (d.w.z. de itemauteurs) en technische experts, bestaande vraagvormen te verrijken om zodoende een authentiek element toe te voegen aan de bestaande examens. Hierdoor zullen de examenvragen meer in verbinding komen te staan met de praktijk.

Project fraudepreventie

De Commissie Examenontwikkeling en Kwaliteitsborging (CEK) heeft geconcludeerd dat er voorlopig geen aanleiding is voor ingrijpende verandering aan de standaard fraudepreventie. Uiteraard blijft het stafbureau druk bezig met het verversen van de examenbank. Daarnaast wordt er in het datasysteem een melding ingebouwd als een vraag een opvallend stijgende lijn over tijd vertoont.

DUO

DUO is een van de belangrijkste ketenpartners van het CDFD. DUO is verantwoordelijk voor het technisch beheer van de CE. Daarnaast verstrekt DUO de Wft diploma's en certificaten aan de exameninstituten. Voorts verzorgt DUO de technische afhandeling van omwisselacties. Om techniek en uitvoering zo goed mogelijk bij elkaar aan te laten sluiten wordt er (ongeveer) zeswekelijks een operationeel overleg gevoerd tussen DUO-CDFD-Ministerie van Financiën. In 2016 vonden deze plaats op 29 januari, 1 maart, 13 april, 22 juni, 17 augustus, 5 oktober en 16 november.

De te bespreken onderwerpen waren o.a.

- Impactanalyse DUO inzake gevolgen van moties Tweede Kamer
De uitvoering van de Tweede Kamer moties kunnen gevolgen hebben voor de dagelijkse praktijk van Stafbureau, DUO en/of de Wft exameninstututen. DUO gaat in ieder geval de technische gevolgen na.
- KPI's
Er zijn kpi's vastgesteld tussen Minfin /CDFD en DUO. Periodiek wordt nagegaan of de kpi's zijn behaald, en zo nee, of er maatregelen genomen moeten worden.
- Mogelijke aansluiting Wft bij diplomaregister OCW
Minfin/CDFD gaat na of aansluiting bij het diplomaregister tot de mogelijkheden behoort.
- Inzage (fraudeprotocol, inzage proces, wijziging openstelling, no-show)
Kandidaten die gezakt zijn met het cijfer 4 of 5 kunnen hun examen inzien. Ook onderwerp inzage is procesmatig ingeregeld en is periodiek aan bijstelling toe.
- Communicatie over omwisselen
Periodiek hebben DUO en/of CDFD kandidaten die mogelijk recht hebben op een nieuw Wft diploma benaderd om deze hierop te wijzen of te herinneren.
- BSN op startscherm
Als maatregel tegen ID fraude en voorkomen van verkeerde namen op het diploma verschijnt voor de start van het examen het BSN nummer op het scherm. De surveillant en de kandidaat controleren of het BSN nummer klopt met het id-bewijs.
- Herprintbeleid
Input DUO en CDFD voor een ministeriele regeling inzake herprint van een diploma: in welke gevallen tegen welke kosten? De ministeriele regeling wordt in 2017 verwacht.
- Omwisseling na 1 januari?
Verkenning technische en juridische mogelijkheden van de omwisselactie indien deze verlengd wordt.
- Vormgeving rapportages VOV's van DUO aan CDFD
Verwerking wensen van CDFD in de rapportages VOV als onderdeel kwaliteitszorg examens
- Bespreken toegang screeners in JUNO
De nieuwe screeners hebben beperkte toegang nodig tot Juno
- Aanvangstijden examens
Hoeveel tijd extra krijgt een exameninstituut om de examens op te starten; teveel tijd eerder levert een spanningsveld op met het uitvoerend toezicht.
- Technische specs 2017

Bespreking technische wijzigingen in Juno

- Aantallen examenafnamelocaties en kosten DUO voor extra examenafnamelocatie
Grote aantallen afnamelocaties onderhouden zijn kostbaar; vooral kleine examenafnamelocaties zijn relatief kostbaar en doen ook relatief vaker een beroep op DUO. Verkenning mogelijkheid beperking kosten op dit punt
- Ketentesten
Nader onderzoek verricht naar de kosten van ketentesten
- Draaiboek PE examens 2017
Vanaf 1 april 2017 beginnen de PE examens; draaiboeken zijn eind december 2016 gereed.
- Examentijden 2017
Per examen zijn de examentijden vastgesteld
- Diplomamatrix 2017
Per jaar wordt er een diplomamatrix vastgesteld en ingeregeld.
- Legestartief 2017
DUO/CDFD geven input aan Minfin voor het vaststellen van het nieuwe legestartief aan Minfin op basis van prognoses.
- Rechten PE-certificaten voor vakinhoudelijk betrokkenen
Inhoudelijk betrokkenen krijgen PE- certificaten: technisch zal DUO dit inregelen (aanpassing JUNO, aanpassing diplomamatrix, inregelen rechten).

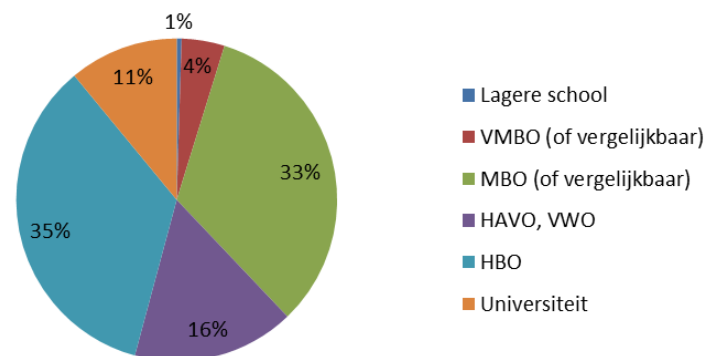
Routing afhandelingen meldingen

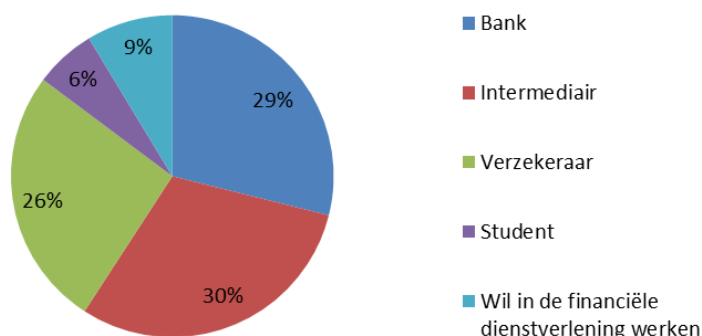
CDFD kandidaten vragenlijst (enquête)

In 2016 heeft het CDFD een digitale vragenlijst aangeboden aan de examenkandidaten. Kandidaten die hun examens hebben afgelegd, werden via de uitslagmail verzocht feedback te geven op het afgelegde examen. Zij kunnen dan een digitale vragenlijst invullen; de vragenlijst heeft niet alleen betrekking op het afgelegde examen, maar ook op de kandidaat zelf en zijn achtergrond. Het stafbureau verkrijgt hierdoor een beter beeld van de kandidaten en kan de informatie gebruiken om de examens aan te passen en door te ontwikkelen. In totaal hebben 2880 kandidaten de vragenlijst ingevuld.

Opleidingsniveau

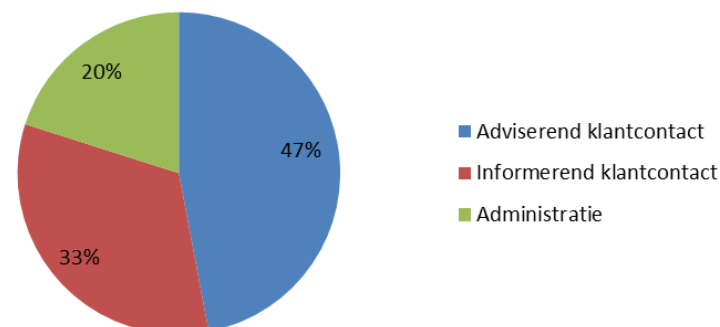
Sector

Op basis van de resultaten is er meer inzicht verworven in de kenmerken van de (aankomend) financieel adviseurs. Zo kan grofweg gesteld worden dat 85% van de kandidaten evenredig is verdeeld over banken, verzekeraars en intermediairs. De overige 15% van de kandidaten is student of wil gaan werken in de financiële dienstverlening. Wanneer gekeken wordt naar de soort functie binnen de organisatie, geeft 47% van de kandidaten aan een adviserende rol te hebben, 33% heeft een informerende functie naar de klant en 20% van de kandidaten doet hoofdzakelijk administratief werk. Van de kandidaten die werkzaam zijn in de financiële dienstverlening heeft 10% minder dan één jaar relevante werkervaring.

Naast individuele kenmerken wordt de kandidaat tevens gevraagd naar diverse aspecten van het examen. De gemiddelde studielast voor de initiële Wft-examens is 80 uur en voor de PE-plus examens bereiden kandidaten zich gemiddeld 53 uur voor. Over het examen zelf geven kandidaten aan dat er veelal voldoende tijd is om de examenvragen te beantwoorden. De onderwerpen uit de examens zijn voor 50% van de kandidaten (zeer) herkenbaar vanuit de branche, 13% van de kandidaten vindt het examen niet representatief voor hun eigen werkzaamheden.

Functie

HOOFDSTUK 3 - PE 2017

Het College adviseert de minister over de PE-ontwikkelingen en de daaraan gekoppelde PE-toetstermen. Het college heeft daartoe de PE-commissie ingesteld. De voorzitter van de PEC is de heer drs. A.G.P. Harmsen. De PEC is formeel belast met de volgende taken:

- Het selecteren van relevante ontwikkelingen;
- Het adviseren van het CDFD omtrent het onderwerp PE.

De PE-commissie heeft in 2016 vijf maal vergaderd en heeft in juni een bijeenkomst met marktpartijen georganiseerd. Marktpartijen zijn opgeroepen in de maanden juni en juli actualiteiten aan te leveren. Er zijn door de markt 214 (126) ontwikkelingen aangeleverd. Samen met de relevante ontwikkelingen uit de vorige twee PE-rondes zijn er op basis van de vooraf gestelde criteria 142 (44) ontwikkelingen door de PE-commissie geselecteerd.

Criteria voor PE-ontwikkelingen zijn:

- De ontwikkeling is in beginsel niet ouder dan 1 jaar, tenzij een ontwikkeling nog steeds van belang is voor de adviespraktijk² ;
- De betreffende wetswijziging of besluit is definitief en/of bekend op 1 januari 2017³
- De ontwikkeling ligt op het minimum wettelijk niveau;

Na de selectie zijn de ontwikkelingen na goedkeuring door het College in augustus en september ter consultatie aangeboden. Het advies van de PE-commissie aan het College, dat op basis van deze procedure tot stand is gekomen, is door het College op 24 oktober aan de minister uitgebracht.

² Met een maximum van drie jaar.

³ Dat houdt in dat als op 1 januari 2017 bekend is dat een bepaalde wet of regel definitief doorgaat op bijvoorbeeld 1 juni, dit meegenomen wordt in de PE.

HOOFDSTUK 4 - ERKENNING EN TOEZICHT

Erkenningen

Om erkenning (accreditatie) te verkrijgen dient men een aanvraag tot erkenning als exameninstituut conform art. 11a Bgfo in te dienen en te voldoen aan de eisen die in de artikel 11b van het Bgfo worden genoemd. Het CDFD is verantwoordelijk voor de kwaliteitseisen, die gelden op de locaties, de examenafname en de interne werkprocessen van de exameninstututen. DUO neemt de beoordeling inzake het voldoen aan de technische specificaties voor zijn rekening. Erkende exameninstututen zijn bevoegd om op externe en/of interne locaties examens af te nemen. Het exameninstuut is verantwoordelijk voor het voldoen aan alle kwaliteitseisen op alle aangemelde locaties ongeacht of dit eigen locaties betreft of locaties die het instuut van een andere partij heeft gehuurd.

<i>Aantal aanvragen erkenning als exameninstuut</i>	<i>Toegewezen</i>	<i>Afgewezen/ingetrokken</i>	<i>Nog in behandeling</i>
<i>9 (2 van 2015)</i>	<i>7</i>	<i>0</i>	<i>2</i>

Uitbreiding accreditatie

Enmaal erkend kunnen exameninstututen examens verzorgen op de aangegeven locaties. Een exameninstuut kan de erkenning uitbreiden door het aanmelden van extra locaties.

In het kalenderjaar 2016 hebben 9 exameninstututen een aanmeldingsverzoek tot extra locaties bij het CDFD ingediend.

<i>Aantal aanvragen uitbreiding locaties</i>	<i>toegewezen</i>	<i>Afgewezen</i>	<i>Nog in behandeling</i>
<i>55</i>	<i>55</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

EVC

Er zijn vier exameninstututen die (ook) een accreditatie hebben om via de EVC-methodiek een Wft diploma af te geven:

- EBFS te Amersfoort (tot 17 februari).
- EVC Kenniscentrum Nederland te Hilversum
- Hogeschool van Amsterdam te Amsterdam ⁴
- WFTNivo te Nieuwegein

Het geslaagdenpercentage voor de diploma's die op basis van EVC zijn verkregen is bijna 100%. Het hoge slagingspercentage is te verklaren omdat aan de EVC procedure vaak een zogenaamde "ervaringsscan" vooraf gaat. Er wordt globaal beoordeeld via een (gratis) tool (digitaal) of men een reële kans op slagen maakt. De EVC procedure is vergeleken met een "gewoon" examen namelijk relatief kostbaar. De EVC-instututen bieden de scan als een service aan om de kandidaat de teleurstelling en de kosten te besparen.

Audit

Het CDFD heeft Hobeon te Den Haag opdracht gegeven om het EVC traject van WFTNivo te auditeren. Hobeon is in 2016 gestart met de audit, de rapportage wordt in 2017 verwacht. EBFS heeft in 2016 geen EVC-trajecten afgenomen en biedt het EVC traject niet meer aan. Een audit werd om die reden niet zinvol geacht. Hogeschool van Amsterdam en EVC Kenniscentrum Nederland worden in 2017 geauditeerd.

⁴ Alleen voor eigen studenten

Tabel 1 Uitgevoerde EVC procedures per module

Module	Aantal geslaagden	Aantal gezakten
Basis	6	1
Consumptief Krediet	-	-
Hypothecair krediet	11	1
Vermogen	8	2
Pensioenverzekeringen	22	5
Inkomen	3	2
Schade particulier	9	0
Schade zakelijk	6	0
Zorgverzekeringen	0	1
totaal	55	6
PEplus	Aantal geslaagden	Aantal gezakten
Adviseur Basis	-	-
Adviseur Consumptief Krediet	1	0
Adviseur Hypothecair krediet	8	0
Adviseur Vermogen	3	1
Adviseur Pensioen	1	0
Adviseur Inkomen	4	2
Adviseur Schade particulier	-	-
Adviseur Schade zakelijk	4	0
Adviseur Zorg	1	0
totaal	22	3

Contact Exameninstituten

Het CDFD voerde in 2016 twee keer plenair overleg met de erkende exameninstituten (8 maart en 26 oktober).

De besproken onderwerpen :

- Fraude en preventie
- Vragenlijst na afloop examen
- Berichten vanuit DUO
- Volmacht
- Omwisselactie
- Diplomaregister
- Trend slagingspercentages
- Stand van zaken PE 2017 /Vormgeving PE 2017
- Legestartief 2017
- Beantwoording schriftelijke vragen van de Tweede Kamer inzake vakbekwaamheid
- Beleidsregels (BSN, opstarten examens, inzage)
- Aanpassingen tijdsduur enkele PE-examens
- Bijzonderheden module Pensioen
- analyse modulaire opbouw bouwwerk
- Aanvullende systeem-eisen Juno
- Ketentest DUO
- Tijdig aanleveren omwisselbestanden op uiterlijk 31 december 2016.
- Tijdig inplannen examens

Omwisselactie

Houders van een Wft-diploma (of een daaraan gelijkgesteld diploma), behaald voor 1 januari 2014 kunnen een nieuw Wft-diploma 2014 aanvragen bij een erkend exameninstituut naar keuze. Het exameninstituut controleert de geldigheid van het oude diploma en geeft het fiat door aan DUO. Tezamen met PEplus certificaat kan het oude diploma worden omgewisseld naar een nieuw Wft diploma.

Steekproeven

Er zijn bij 11 exameninstituten in totaal 25 steekproeven gehouden.

Steekproeven worden gehouden om na te gaan of de exameninstituten in het algemeen de beoordelingen van de diploma's correct uitvoeren en om fraude te voorkomen. Er wordt een aantal diploma's of certificaten binnen de steekproef ook nog geverifieerd: dat houdt in, dat de afgeevende instanties worden verzocht na te gaan of de diploma's of certificaten inderdaad zijn afgegeven aan de betreffende kandidaat.

Gegevens omwisselactie.

Tabel 2 Aantallen omwissels

Module	2014	2015	2016	Totaal
<i>Omwissel Wft Basis</i>	<i>136</i>	<i>33614</i>	<i>21554</i>	<i>55304</i>
<i>Omwissel Wft Beleggen</i>	<i>3</i>	<i>5514</i>	<i>2342</i>	<i>7859</i>
<i>Omwissel Wft Consumptief Krediet</i>	<i>23</i>	<i>9437</i>	<i>6701</i>	<i>16161</i>
<i>Omwissel Wft Hypothecair Krediet Algemeen</i>	<i>3</i>	<i>2005</i>	<i>1567</i>	<i>3575</i>
<i>Omwissel Wft Hypothecair Krediet</i>	<i>23</i>	<i>8694</i>	<i>5347</i>	<i>14064</i>
<i>Omwissel Wft Inkomen</i>	<i>64</i>	<i>14092</i>	<i>12837</i>	<i>26993</i>
<i>Omwissel Wft Leven Algemeen</i>	<i>3</i>	<i>6067</i>	<i>2337</i>	<i>8407</i>
<i>Omwissel Wft Levensverzekeringen</i>	<i>55</i>	<i>8558</i>	<i>7953</i>	<i>16566</i>
<i>Omwissel Wft Pensioen</i>	<i>21</i>	<i>1353</i>	<i>1389</i>	<i>2763</i>
<i>Omwissel Wft Schadeverzekering Particulier</i>	<i>90</i>	<i>19721</i>	<i>14391</i>	<i>34202</i>
<i>Omwissel Wft Schadeverzekering Zakelijk</i>	<i>101</i>	<i>17102</i>	<i>13864</i>	<i>31067</i>
<i>Omwissel Wft Zorg</i>	<i>55</i>	<i>7410</i>	<i>7751</i>	<i>15216</i>
Eindtotaal	577	133567	98033	232177

Ca. 2000 dossiers zijn in de steekproef gevallen en beoordeeld. Uit de steekproeven kwam naar voren dat de exameninstituten vrijwel altijd de omwisseldossiers goed hadden beoordeeld. Slechts in een paar gevallen was het dossier incompleet of was er sprake van een verkeerde beoordeling.

HOOFDSTUK 5 - CLUSTERS

Er zijn twee clusters werkzaam voor CDFD: Cluster Financieringen (de modules Basis, Consumptief Krediet, Vermogen, Hypothecair Krediet en Pensioenen) en Cluster Verzekeringen (de modules Basis, Schade Particulier, Schade Zakelijk, Inkomen en Zorgverzekeringen).

De leden van de clusters zijn externe inhoudskundigen, die actief werkzaam zijn op een of meerdere “Wft-domeinen” en die affiniteit hebben met toetsing. Deze groep vakdeskundigen, controleert de aangeleverde examenvragen op de (juiste) inhoud. Als men niet meer werkzaam is op een Wft-domein, wordt binnen een jaar afscheid genomen van de vakdeskundige, omdat het belangrijk is dat de leden weten wat zich in de praktijk afspeelt. De groep vakdeskundigen bestaat uit personen die werkzaam zijn in de verschillende segmenten van de financiële markt, dus bij zowel banken, verzekeraars, intermediairs als opleiders.

Er is zeven keer bijeengekomen: 11 april (Utrecht), 15 april (Amersfoort), 22 april (Amersfoort), 30 mei (Zeist), 3 juni (Den Haag), 20 september (Zeist) en 22 september (Den Haag)

Doel van de bijeenkomsten was het voorlichten van de controleurs inzake de procedures van controles, het onderling afstemmen van inhoudelijke problematiek, het adviseren van het CDFD over de aanpassingen in de Regeling eindtermen en toetstermen vakbekwaamheidsexamens wft en het adviseren van de PE-commissie over de ontwikkelingen.

HOOFDSTUK 6 - BEOORDELEN DIPLOMA'S

Gelijkstellingen

In het kader van de wettelijk bepaalde overgangperiode tot 1 oktober 2007 konden 'oude' diploma's (dus afgegeven vóór die datum) gelijkgesteld worden aan de nieuwe Wft-modules.

Ter aanvulling op de zogenaamde transponeringstabel, zoals vastgelegd in Bijlage K van art. 171 Bgfo (oud), heeft het CDFD de afgelopen jaren honderden diploma's beoordeeld.

Ook na beëindiging van het overgangsregime 2007 bleef de mogelijkheid bestaan om -gelijktijdig met een vergunningsaanvraag- 'oude' diploma's voor gelijkstelling voor te dragen bij de AFM. Ook in het kader van het doorlopend toezicht kon de AFM het CDFD verzoeken om de intrinsieke waarde van een diploma na te gaan. In 2016 is het 27^e en laatste advies uitgebracht: drie diploma's werden gelijkgesteld aan een of meerdere Wft-Modules. Twee voorgedragen diploma's hebben een negatief gelijkstellingsadvies gekregen.

Erkenning Europese Beroepskwalificaties

In Europees verband zijn afspraken gemaakt over wederzijdse erkenning van diploma's die toegang geven tot gereguleerde beroepen. Sinds de inwerkingtreding van de Wft hoort de financiële dienstverlener ook tot deze categorie. Er zijn in 2016 geen aanvragen ingediend.

HOOFDSTUK 7 - OVERIGE ADVIEZEN EN PROJECTEN

Advies Volmacht (vervolg)

Het ministerie van Financiën heeft via de brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 29 juni 2016 laten weten, het advies van het CDFD op te volgen om de module Volmacht niet in het vakbekwaamheidsbouwwerk op te nemen.

Project Analyse vakbekwaamheidsbouwwerk

Het huidige vakbekwaamheidsstel is per 1 januari 2014 ingegaan. Sindsdien geldt een indeling in beroepskwalificaties die modulair zijn opgebouwd. Het was voor velen in de praktijk wennen aan alle veranderingen: nieuwe modulaire indeling, beroepskwalificaties, toetsen van vaardigheden en competenties en professioneel gedrag, centrale wijze van examinering, andere wijze van examinering enzovoorts. Ontwikkelingen op de financiële markt gaan permanent door, dat geldt ook voor het onderwerp vakbekwaamheid. In het afgelopen half jaar heeft het ministerie van Financiën alsmede het CDFD een aantal verzoeken bereikt om aanpassingen aan het vakbekwaamheidsbouwwerk door te voeren. De verzoeken zijn divers van aard, zoals nieuwe Wft modules, splitsing van bestaande modules, overheveling van onderwerpen (eindtermen) van de ene naar de andere module, aanpassen van de zgn. aanpalende producten, dan wel zijn voorstellen gedaan om bepaalde producten of activiteiten vrij te stellen.

Het is voor het ministerie van Financiën en het CDFD niet mogelijk en niet wenselijk om deze verzoeken afzonderlijk te beoordelen. Het huidige bouwwerk vormt immers een logisch samenhangend geheel. Wijziging van bepaalde modules kan desintegratie van het bouwwerk als geheel betekenen. Het ministerie en het CDFD hebben afgesproken dat het CDFD in de loop van 2016 start met het project “Analyse vakbekwaamheidsbouwwerk”. Mocht uit deze analyse naar voren komen dat veranderingen aan het vakbekwaamheidsbouwwerk gewenst zijn dan wordt er naar gestreefd om deze per 1 april 2019 (na het einde van de eerste reguliere PE-cyclus) door te voeren. Eind 2016 is een onafhankelijke partij Ecorys verzocht de analyse van het bouwwerk uit te voeren.

Het jaar 2017 zal door CDFD gebruikt worden om de analyse te bestuderen en op basis van de input van marktpartijen mogelijk voorstellen te doen voor aanpassingen van het vakbekwaamheidsbouwwerk. Het CDFD zal het voorstel ter consultatie aanbieden aan marktpartijen alvorens een definitief advies aan te bieden aan de Minister van Financiën. Na aanvaarding van het advies kan het CDFD indien noodzakelijk starten met het aanpassen van de eind- en toetstermen van het Wft vakbekwaamheidsbouwwerk.

HOOFDSTUK 8 - POSITIONERING EN COMMUNICATIE CDFD

Vanaf de oprichting in 2005 heeft het CDFD zich gepositioneerd als een mandaatorganisatie die de Minister van Financiën adviseert en ondersteunt op het gebied van Wft-deskundigheid en die toezicht houdt op de geaccrediteerde exameninstellingen. Sinds 2014 is het CDFD tevens belast met een uitvoerende taak, te weten het inhoudelijk beheer van de centrale examenbank. Voor de positionering betekent dit dat een ketenorganisatie is gevormd met de Dienst Uitvoering Onderwijs die is belast met de uitvoering van het functionele- en technische beheer van de centrale examenbank.

Primair richt het CDFD zich in zijn werkzaamheden en periodieke contacten op het Ministerie, DUO, de Wft-exameninstellingen en de toezichthouder AFM. Contacten met andere marktpartijen, waaronder de representatieve (branche)organisaties, verlopen via periodieke bijeenkomsten of incidentele overleggen met de betreffende organisaties. Na de invoering van het nieuwe vakbekwaamheidsbouwwerk is in toenemende mate door het stafbureau ook telefonisch voorlichting gegeven aan individuele financiële dienstverleners. De meeste communicatie vindt plaats via de CDFD-website met daaraan gekoppelde e-mailnieuwsfaciliteit en het versturen van persberichten. Via de contacten met de diverse marktpartijen blijft het CDFD “getrapt” communiceren.

Het College overlegt periodiek volgens een vaste ritmiek formeel met stakeholders, zoals representatieve organisaties, exameninstellingen, opleidingsinstanties, media en de toezichthouder. Enerzijds vanuit de doelstelling om de missie, taakstelling en concrete activiteiten van het CDFD toe te lichten, anderzijds vanuit de noodzaak om continue voeling te houden met de stakeholders.

In het kort houdt dit in beginsel het volgende in:

- 2x per jaar plenaire bijeenkomst met de exameninstellingen;
- 1x per jaar plenaire bijeenkomst met de markt o.l.v. de PE-commissie (o.v.v. de heer A. Harmsen),
- 2x per jaar bijeenkomst met de intermediaire organisaties (o.v.v. de heer A. de Jong);
- 1x per jaar bijeenkomst met de “keurmerken” (“plusorganisaties”) (o.v.v. de heer A. Harmsen);
- 2x per jaar bijeenkomst met de AFM (voorzitter en de heer A. de Jong);
- 4x per jaar plenair met het Ministerie;
- 1x per jaar bij het Verbond van Verzekeraars;
- 1x per jaar met de Nederlandse Vereniging van Banken.

Daarnaast houdt het stafbureau op dagelijkse basis de contacten aan met de diverse stakeholders en organisaties. Een aparte vermelding verdient het operationeel overleg van de driehoek DUO-Ministerie van Financiën-Stafbureau CDFD. Deze wordt zeswekelijks gehouden om op die manier snel knelpunten in kaart te brengen, op te lossen en te schakelen.

HOOFDSTUK 9 – FINANCIEN

Bij beschikking van 16 februari 2016 (kenmerk 2016 -0000004186)) is aan CAOP een subsidie verleend door het ministerie van Financiën. De subsidie voor 2016 bedroeg € 2.534.764 (inclusief BTW).

Financiële verantwoording

Het CDFD heeft het jaar 2016 afgesloten met een overschot van € 294.908. Van de toegekende subsidie is € 2.239.856 (incl. BTW) besteed. De verantwoording voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring.

Bijlage 1-A Slagingspercentages en aantallen kandidaten van de Initieel examens van 1 januari tot en met 31 december 2016

	jan. 16		feb. 16		mrt. 16		apr. 16		mei. 16		jun. 16		jul. 16		aug. 16		sep. 16		okt. 16		nov. 16		dec. 16		Totaal	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Basis	69,4%	1073	72,0%	1369	72,9%	2192	68,3%	1269	69,4%	1215	66,0%	1331	70,4%	1199	73,0%	1125	73,7%	1460	73,8%	1807	71,6%	2538	71,1%	2859	71,2%	19437
CK	56,2%	418	56,1%	531	54,2%	1037	46,0%	619	48,9%	603	52,4%	878	53,8%	641	55,2%	513	58,2%	558	59,0%	637	63,7%	1057	59,5%	1288	55,9%	8780
HK	37,3%	520	46,1%	671	47,7%	891	34,6%	355	39,6%	434	34,6%	511	30,8%	467	38,3%	439	42,8%	456	48,2%	627	44,0%	915	44,2%	1397	42,0%	7683
Inkomen	39,1%	207	52,1%	267	56,2%	536	26,3%	186	44,6%	121	45,5%	189	42,9%	154	52,0%	123	47,6%	170	50,5%	220	41,6%	377	55,1%	430	47,9%	2980
Pensioen	44,9%	98	56,9%	130	54,8%	250	42,7%	75	45,5%	121	38,0%	108	41,1%	107	55,2%	58	39,6%	48	40,6%	64	46,0%	124	44,0%	209	46,9%	1392
SP	52,7%	653	52,7%	869	58,5%	1451	51,4%	778	54,4%	781	48,7%	1074	54,8%	735	54,1%	604	52,3%	795	57,3%	1033	53,1%	1423	51,1%	1968	53,4%	12164
SZ	53,6%	265	63,6%	324	61,6%	607	56,5%	315	58,3%	252	64,9%	322	60,4%	207	58,4%	185	65,3%	167	66,3%	249	69,8%	381	68,9%	469	62,8%	3743
Vermogen	41,9%	523	47,8%	644	46,6%	1398	47,2%	540	47,8%	496	44,1%	691	39,3%	638	47,2%	544	43,4%	698	49,2%	876	53,1%	1140	47,1%	1659	46,7%	9847
Zorg	66,7%	60	56,4%	133	61,2%	260	67,7%	186	52,1%	146	59,4%	197	67,9%	218	58,8%	279	55,8%	942	56,4%	1444	61,9%	922	67,5%	755	60,0%	5542
Totaal	53,5%	3817	57,8%	4938	58,6%	8622	53,6%	4323	55,3%	4169	52,7%	5301	54,3%	4366	57,5%	3870	57,6%	5294	59,7%	6957	59,7%	8877	57,7%	11034	57,1%	71568

Bijlage 1-B Slagingspercentages en aantallen kandidaten van de PEplus examens van 1 januari tot en met 31 december 2016

	jan. 16		feb. 16		mrt. 16		apr. 16		mei. 16		jun. 16		jul. 16		aug. 16		sep. 16		okt. 16		nov. 16		dec. 16		Totaal	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Basis	74,0%	154	64,7%	201	65,6%	486	57,1%	98	65,5%	110	62,4%	93	70,8%	106	75,5%	98	69,7%	175	73,1%	349	72,7%	565	74,3%	974	70,7%	3409
CK	56,7%	90	58,8%	97	55,9%	186	63,5%	63	46,9%	49	60,4%	96	50,0%	92	49,4%	83	57,3%	96	58,6%	186	57,1%	275	56,0%	575	56,3%	1888
HK	59,4%	288	61,3%	561	62,5%	1164	54,6%	194	59,6%	255	57,4%	430	50,8%	370	59,7%	298	61,5%	628	61,7%	854	58,3%	1187	55,4%	1488	58,9%	7717
Inkomen	66,4%	295	63,6%	544	63,4%	1633	51,0%	288	57,0%	349	56,5%	386	55,0%	404	51,0%	294	55,9%	587	55,7%	1005	55,7%	1789	53,7%	2617	56,9%	10191
Pensioen	81,3%	16	77,4%	62	83,2%	143	56,5%	23	82,4%	34	76,7%	86	68,1%	47	67,6%	34	81,1%	74	72,6%	117	72,0%	168	74,9%	187	75,5%	991
SP	80,0%	65	81,1%	95	84,0%	213	68,0%	50	85,2%	54	59,8%	82	76,1%	71	78,7%	61	84,8%	151	80,3%	173	80,7%	311	83,0%	487	80,6%	1813
SZ	70,4%	291	74,6%	599	73,4%	1286	66,7%	222	73,0%	278	69,0%	342	66,8%	316	71,4%	294	71,6%	581	70,1%	867	68,6%	1417	65,3%	1799	69,6%	8292
Vermogen	63,3%	128	58,1%	241	59,5%	659	33,3%	117	50,4%	117	47,8%	201	46,1%	180	54,9%	113	50,8%	248	51,0%	441	48,3%	803	47,4%	1257	50,8%	4505
Zorg	54,5%	11	88,2%	17	90,6%	32	75,0%	8	84,6%	13	85,7%	14	90,9%	11	75,0%	16	77,8%	18	83,3%	24	84,6%	52	88,5%	78	84,4%	294
Totaal	66,4%	1338	66,4%	2417	66,3%	5802	55,4%	1063	63,0%	1259	60,1%	1730	57,7%	1597	61,8%	1291	63,9%	2558	62,9%	4016	61,4%	6567	59,8%	9462	62,2%	39100

Bijlage 1-C Behaalde beroepskwalificaties (tot en met december 2016)⁵

Aantallen examens

Hieronder staan de aantallen afgenomen examens, de aantallen behaalde examens en de daaruit volgende slagingspercentages weergegeven (hierbij zijn alle examens meegenomen, zowel eerste pogingen als herkansingen):

	Initieel	PEplus	Totaal
Afgenomen examens	198.765	137.996	336.761
Behaalde examens	115.904	91.403	207.307
Slagingspercentages	58,3%	66,2%	61,6%

Aantallen kandidaten

- In totaal hebben 103.021 unieke kandidaten één of meerdere beroepskwalificaties gehaald.
- Bij elkaar opgeteld hebben alle kandidaten samen 300.262 beroepskwalificaties gehaald.
- Gemiddeld hebben kandidaten 2,91 beroepskwalificaties per persoon gehaald. Hierbij worden kandidaten die geen beroepskwalificatie gehaald hebben buiten beschouwing gelaten. Dus het gaat om het gemiddelde aantal beroepskwalificaties van kandidaten die in ieder geval één beroepskwalificatie gehaald hebben.

Afgenomen examens	336.761
Kandidaten met één of meerdere beroepskwalificatie(s)	103.021
Totaal behaalde beroepskwalificaties	300.262
Gemiddeld aantal beroepskwalificaties per kandidaat	2,91

⁵ Vanwege onder andere een aantal gevallen met afwijkende (meisjes)namen en dubbele BSN-nummers kan er een afwijking in de data zitten. De verwachting is dat deze afwijking niet meer is dan 1%.

Aantallen beroepskwalificaties per kandidaat

De aantallen beroepskwalificaties zijn als volgt verdeeld over de kandidaten:

Aantal beroepskwalificaties	Aantal kandidaten	Percentage van het totaal
1 beroepskwalificatie	29.436	28,6%
2 beroepskwalificaties	16.144	15,7%
3 beroepskwalificaties	24.248	23,5%
4 beroepskwalificaties	15.800	15,3%
5 beroepskwalificaties	8.550	8,3%
6 beroepskwalificaties	2.950	2,9%
7 beroepskwalificaties	5.040	4,9%
8 beroepskwalificaties	813	0,8%
9 beroepskwalificaties	40	<0,1%
Totaal	103.021	100,0%

Combinaties van beroepskwalificaties⁶

Hieronder staan de meest voorkomende combinaties van beroepskwalificaties. Hierbij worden alleen de kandidaten geteld die precies deze combinaties behaald hebben. Dus een kandidaat die Basis, SP en SZ gehaald heeft, wordt alleen geteld bij Basis + SP + SZ en niet bij Basis of bij Basis + SP.

Combinatie van beroepskwalificaties	Aantal kandidaten	Percentage van het totaal
Basis	23.493	22,8%
Basis + SP + SZ	12.368	12,0%
Basis + SP	8.121	7,9%
Basis + CK + SP	7.426	7,2%
Basis + CK+ V+ HK	6.754	6,6%
Basis + SP + SZ + I	6.166	6,0%
Zorg	5.943	5,8%
Basis + CK + SP + SZ + I + V + HK	4.905	4,8%
Basis + SP + SZ + I + V	4.058	3,9%
Basis + CK	3.799	3,7%
Basis + V	2.537	2,5%
Basis + CK + SP + V + HK	2.116	2,1%
Basis + V + P	1.842	1,8%
Basis + CK + I + V + HK	1.392	1,4%
Basis + V + HK	1.151	1,1%
Basis + CK + SP + SZ + V + HK	1.073	1,0%
Overige	9.877	9,6%
Totaal	103.021	100,0%

⁶ In dit onderdeel worden afkortingen gebruikt: CK = Consumptief krediet, HK = Hypothecair krediet, I = Inkomen, P = Pensioen, SP = Schadeverzekering particulier, SZ = Schadeverzekering zakelijk, V = Vermogen.

Behaalde beroepskwalificaties

Hieronder staat weergegeven hoeveel kandidaten elke beroepskwalificatie gehaald hebben. Hierbij wordt elke beroepskwalificatie die een kandidaat heeft gehaald apart geteld. Dus een kandidaat die Basis, Schadeverzekering particulier en Schadeverzekering zakelijk gehaald heeft, telt bij Basis, bij Schadeverzekering particulier en bij Schadeverzekering Zakelijk:

Beroepskwalificatie	Aantal behaalde beroepskwalificaties	Percentage van het aantal kandidaten (103.021)
Basis	97.078	94,2%
Consumptief krediet	32.474	31,5%
Hypothecair krediet	19.787	19,2%
Inkomen	21.489	20,9%
Pensioen	4.000	3,9%
Schadeverzekering particulier	52.609	51,1%
Schadeverzekering zakelijk	32.841	31,9%
Vermogen	32.021	31,1%
Zorg	7.963	7,7%
Totaal	300.262	